

bevelhebber te hulp geroepen Japane militairen wisten de levens van de meeste geïnterneerden te beschermen. Ook zij werden tenslotte naar Semarang overgebracht. Vandaar werden ca. acht-en-twintigduizend personen geëvacueerd, sommigen naar Batavia, anderen naar Singapore, ca. vijftienhonderd naar Thailand ter hereniging met bevrijde krijgsgevangenen (dezen werden er tot hun diepe ergernis door de Britten vastgehouden), maar er waren toen in Semarang (Christison had een Nederlands voorstel om de stad niet te ontruimen aanvaard) nog meer dan tienduizend andere bedreigden aanwezig: Indische Nederlanders, Ambonnezen en Menadonezen.

Soekarno en Sjahrir beseften terdege dat het optreden der *pemoeda*'s grote schade toebrengt aan de naam van de Republiek – zij boden de *Rapwi*, die de gevolgen van de boycot ongedaan moest trachten te maken, alle mogelijke hulp maar deze organisatie werd, zoals al vermeld, in de Republikeinse gebieden plaatselijk vaak tegengewerkt. Midden december waren er op heel Java meer dan tweehonderdduizend personen die het voedsel dat zij nodig hadden, hoofdzakelijk van de *Rapwi* ontvingen; dat gold toen voor bijna zeventigduizend die zich op dat moment nog binnen de Britse linies in kampen bevonden (onder dezen nu ook talrijke vrouwen en kinderen van Ambonense en Menadonese militairen) maar ook voor bijna honderddertigduizend die binnen die linies niet voor hun eigen levensonderhoud konden zorgen. Daarnaast bereikte de *Rapwi*-hulp toen ca. tweeduizendvierhonderd personen buiten de Britse linies.¹ Welnu, het zijn diegenen geweest die zich op Republikeins territorium bevonden, onder wie de meeste slachtoffers van de *Bersiap*-acties zijn gevallen.

De Javanen waren door velen steeds voor zachtmoedig gehouden – wie hen beter kende (en dat gold zeker voor de Nederlandse gouvernementsambtenaren) wist dat in menigeen hunner, alsook in menig lid van de andere volkeren die de archipel bewoonden, een verdrongen agressiviteit smeulde die in situaties van strijd en spanning leiden kon

¹ De *Rapwi*, eerst geleid door *Lieutenant-Colonel* K. M. G. Dewar, vervolgens door luitenant-kolonel ir. D. L. Asjes, tenslotte door luitenant-kolonel J. G. Wackwitz (in deel II b door ons genoemd als de leider van het 'kolonisatie-kamp' te Kesilir op Java's zuidoostpunt), heeft tot begin maart '46 in totaal ruim f 330 mln uitgegeven. Haar werk is in april '46 overgenomen door de *Civil Affairs Branch* van de *Allied Military Administration*, oftewel *Amacab* (dat was de nieuwe aanduiding van de *Nica*). Men dient het overigens zo te zien dat (behalve in de begintijd) de *Rapwi* en de *Civil Affairs Branch* van *Amacab* de aanduiding waren waaronder hulporganen van het Nederlandse gouvernement en van het leger alsmede het Rode Kruis hun werk verrichtten.